

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opera Mystica V. Ac Mystici Doctoris F. Ioannis A Cruce
Primi Religiosi Discalceati Ordinis B. V. M. De Monte
Carmelo Et Seraphicæ Virginis Theresiæ fidelissimi
coadiutoris**

Juan <de la Cruz>

Coloniæ Agrippinæ, 1639

Capvt XXI. In quo demonstratur, qua ratione licet interdum Deus ad interrogata respondeat, minimè tamen hic cum eo agendi modus illi placeat. Probatnr etiam quod licet aliquando condescendat & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-37873

terea firmiter credatur, neminē comprehendere posse, nec assequi intellectu plenitudine, & amplitudinem dictorum, & rerum diuinarum; nec determinate iudiciū ferre, de illo, quod prima fronte videtur, ubiq; euidenti grauius errandi, magnæq; confusions periculo. Probè rem hanc exploratam habebant Propheta, quibus diuini verbi prædicatio concredita fuit, quibus molestum & graue videbatur, annunciare reuelationes & prophetias populo: nam sicuti diximus, multa ex illis quæ prophetabant, nequaq; eo ad literam euenire modo cernebant, quo populo futurū prædixerant; quod in causa erat, vt grauius ab eo contemnerentur ac irriderentur: ita vt dixerit Ierem. *Factus sum in derisum tota die, oēs subsannant me. Quia iam olim loquor vociferans iniquitatē, & vastitatē clamis: & factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die. Et dixi, non recordabor eius, neq; loquar vltra in nomine illius. Quæ verba quamuis Propheta sanctus cū resignatione, & personam hominis infirmi vias & secreta Dei sustinere non valentis præferens, protulerit; egregiè tamen ijs expressit discrimen inter adimplerionē dictorum Dei, & inter eōmunem & vulgarem litteræ sonum, æsensum: siquidē prophetas diuinos veluti illusores deridebant & æstimabant Scipimet propter prophetias tanta taliaq; sustinebant, vt dixerit idē Ieremias alio in loco. *Fermido, & laqueus, facta est nobis vaticinatio, & conuictio spiritus. Nullam præterea aliā ob causam Ionas aufugit, cum illum Dñs ad destructionem niniuæ prædicandā destinasset, nisi quia veritatē diuinorum eloquiorum minime caperet, nec eorum sensum perfecte assequeretur. Quare ne eum derideret, cum eius prædictio minime adimplerata fuisset, fugiebat, ne prophetare cōpelleretur, quā ob causam etiam totos quadraginta dies extra urbem præstolatus**

est, vt videret an prædictio diuina suū sortiretur effectum: cumq; haudquaquā res succederet, tantopere sese affixit, vt ad Deum dixerit. *Obsecro Domine nunquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea, propter hoc praecupavi vt sugerem in iherusalem, &c. subitatusque sanctus Propheta, petijt à Deo vt eum ex hac vitā tolleret: Non est igitur cur miremur aliquas res, quas Deus animab. interdum loquitur & reuelat, non ita quomodo ipsæ illas intelligunt, succedere. Supposito. n. quod deus animæ promittat, vel hoc aut illud bonum siue malum, siue ad illā ipsam, siue ad aliā personam spectans representet: si illud alicui certo effectui vel obsequio, vel culpæ, quā anima illa vel alia persona tunc Deo faciunt vititur: & in illo affectu obsequio, &c. sicut diximus perseverauerit; dubio procul adimplebitur: non tamen propterea certum est, eo quo sonat modo adimplendum esse, siquidem perseverantia incerta est. Quare non est cur reuelationi huic fidamus, nec in eius nos intelligentiā fundemus, sed solummodo in fide.*

CAPVT XXI.

In quo demonstratur, quā ratione licet interdum Deus ad interrogata respondeat, minime tamen hic cum eo agendi modus illi placeat. Probatur etiam quod licet aliquando condescendat & responsum præbeat, pluries tamen ob id indignatur.

Spiritualium nonnulli vti diximus, nimium effecti securi nec curiositatē suā, cui aliquando seruiunt, dum aliquā supernaturali viā noscere conātur, sicut par esset animaduertentes, arbitrantur, quod quia interdum ad eorū preces instātes responderet Deus: illum esse præclarum secū agendi & tractandi modum, nec mediocriter illi gratum: cum tamē in rei veritate, quāuis eis respondeat Deus, haudquaquā tamē

B.

Iohannis
à CruceOpera
Mystica

NVI

124

NOTA. men ille cum eo agendi modus laude dignus sit, minimeq; ipsi Deo acceptus: imò potius illi displicet, neq; solummodo displicet, sed etiã multoties idcirco irascitur, & rem hanc fert ægerimè. Rei huius hæc ratio assignari potest, nam nullam creaturã eos limites; quos Deus ad ipsius gubernationem naturaliter præscripsit transilit de-
Cur ergo Deus aliquando ad interrogata respondet, si se interrogari æger fert?
 cet. Homini autem ad eum regendum rationales & naturales metas posuit, non ergo ei expedit illas transgredi: velle autè inuestigare, & indagare aliqd via supernaturali, iam est assignatos terminos transilire: non est ergo res hæc sanctitati conformis, neq; expediens; ergo nec Deo placet, neq; illi est accepta. Dices: quandoquidè Deo hoc ingratus est, cur interdum respondet? In primis dico: aliquãdo Caco dæmonem respondere. At quando respondet ipsemet Deus: assero id ob infirmitatem, ac debilitatè animæ fieri, quæ illo itinere gradari peroptat. Ne si nõ fuerit exaudita, affligatur, & retrocedat: vel ne Deum sibi iratum arbitretur, grandemq; tentationè incurrat: vel certè id facit ob alios, quos ipse Deus nouit fines, in illius animæ debilitate fundatos, ex quibus illi respondere, illaq; condescendere via, expedite animaduertit. Quemadmodum etiã (vt diximus) cum multis debilibus ac delicatis animab. sese gerere consuevit, cõcedendo illis in oratione gustus & suauitates admodũ sensibiles: sed non id propterea fit, quia hoc ipsemet ita fieri velit, aut quia iste cum eo agendi ac tractandi modus & via illi ardeat, sed vnicuiq; dona sua secundum eius modum largitur, sicut dictum est. Deus enim est veluti fons, ex quo vnusquisq; haurit, iuxta vasis quod adfert capacitatè: permitti q; interdum animã illã per istos præordinatos canales haurire: sed non sequitur inde expediens esse, velle per illos aquã excipere: hoc .n. ad ipsummet spectat

Deum, qui illã quomodo, quando, & cui, & quã ob causam ipse voluerit, absq; illo recipiētis studio, & petitione, præbere potest. Atq; isto modo (vt diximus) aliquãdo annuit desiderio precibusq; aliquarum animarum, quas quoniã bonæ sunt, & simplices exaudire: vult, ne eas contristet: verũ nequaquã id propterea facit, quia illi modus iste agēdi gratus sit. Quæ res similitudine hac clarius percipi poterit. Apposita sunt alicuius Patrisfamilias mēsz plura variaq; ciborum fercula, ex quib. quædã sunt alijs præstãtiora: petit ab eo paruulus eius filius vnus feruli, non quidè melioris, sed illius in quod primo loco impingit patre: propterea autem ex illo petit, quia illi dulcius sapit, quã alterius feruli cibus, cum autè eius pater animaduertat quod licet illi meliorè cibum apponeret, non illum sit accepturus, sed solummodo illum què postulat: & quod nullus alius præter illũ palato eius ardeat: ne inconstolatus puer, & absq; cibo remaneat, concedit illi tristis, eum, què postulat. Quemadmodũ videmus cum filijs Israel fecisset Deum, cum ab eo Regem postularunt, inuitus .n. eum illis concessit, eo quod minime illis expediret, quã ob rē Samuē dixit. *Audi vocē populi huius, regemq; quẽ à te petunt illis concede: non enim te abiecerunt sed me, ne regnẽ super eos.* Ad eundẽ prorsus modum aliquibus animab. sese accommodat Deus, cõcedendo eis non id, quod illis melius & vtilius foret: idcirco quia nolunt ipsæ, neq; sciunt, nisi illa pergere via. Quod si aliquando tenentur ritudines, & suauitates spiritus vel sensus obtinent (vt diximus) propterea illis hæc Deus elargitur, quia non sunt benè dispositæ ad capiendum fortiorem ac solidiõ tribulationum crucis filij sui cibum, quem ille præ omnib. alijs velle illis porrigere, & ab illis peti. Quamquam nosse velle aliqua supernaturali via, multo deterius esse iudico,

NOTA.
 Cur Deus aliquando ad interrogata respondet, si se interrogari æger fert?
 Dicitur in 1. Reg. 8. 7.
 Audi vocē populi huius, regemq; quẽ à te petunt illis concede: non enim te abiecerunt sed me, ne regnẽ super eos.

Iudicio, quam alios spirituales in sensu guttus requirere. Non enim video quã ratione anima quã ista optat à peccato ad minus veniali possit excusari, licet illa ob fines optimos hæc faciat, & constituta sit in statu perfectionis: & eandem sententiam de illo pronuncio, qui huiusmodi res inquirere, & indagare iubet, vel etiã ad eandem rem assensum præbet. Nulla siquidẽ huiusmodi rerum necessitas apparet, cum naturalis ratio, lex & doctrina Evangelica nobis suppetant, per quã sufficienter regi gubernatice anima potest, nec talis difficultas aut necessitas occurrat, cui istis medijs obuiam iri, idque cum magnã Dei voluptate ac animarum emolumento nequeat. Tantique rationis naturalis Evangelicæq; Doctrinæ lumen æstimare, adeoque illis adherere debemus, ut licet nunc (sive hoc volentibus nobis fieret, siue inuitis) aliqua nobis supernaturaliter verba dicerentur illud solum, quod in illis rationi & legi Evangelicæ consentaneum fuerit, acceptare debeamus. Quinimò tunc multo amplius illa cõsiderare, trutinareq; oportet, quã si nulla præcessisset reuelatio: Cæcæ enim siquidẽ multa vera, & futura ac rationi conformia profert, ut fallat.

Vnde in omnib; nostris necessitatibus, tribulationibus, ac difficultatibus, nullum nobis melius tutiusq; medium restat, quã oratio & spes Deum nobis per media, quæ illi placuerit, prouidendum. Istud nobis cõsiliu diuinæ literæ præbent, in quib; legimus quod cum Rex Iosaphat sumã quadã afflictione à maximã hostium multitudine circumseptus premeretur, ad orationem se conferens dixit Deo. *Cum ignoremus quid agere debeamus: hoc solum habemus residu, ut oculos nostros dirigamus ad te, id est, quandoquidẽ media desunt, nec suggerit ratio modum necessitatibus prospiciendi: hoc solum nobis residuum est, ut ad te oculos*

eleuemus, ut tu ipse nobis provideas, sicuti tibi melius placuerit.

Quod autem Deus (quamuis huiusmodi inquisitionibus nonnunquam det responsum) propterea tamen indignetur (licet ex huculque allatis constet) expedit nihilominus aliquibus S. Script. testimonijs idem confirmare. Primo regum libro legimus, quod cum cuperet Saul Samuelem Prophetam iam vita functum secum verba facere, apparuisse quidem illi dictum Prophetam, sed iratum illi propterea Dominum fuisse: confestim .n. increpauit eum Samuel, eo quod rem huiusmodi attentare præsumpserat, dicens. *Quare inquietasti me, ut suscitarem?* Notum est præterea, quod non propterea quia annuerat Deus postulatis filiorum Israel quando petierunt carnes, idcirco non fuerit eis vehementer iratus: statim enim cœlitus immisit eis signem ad præsumptionem puniendam, sicuti in Numerorum libro legimus, & recenset Dauid dicens: *Adhuc esca eorum erant in ore ipsorum: & ira Dei ascendit super eos.* In libro præterea Numeror. legere est, quod nõ idẽ non indignatus fuerit Deus Balaam prophetæ à Balac Madianitarum Rege euocato, quia illuc ipso præcipiente Deo perrexisset; desiderauerat .n. ille eo ire, idque præcibus à Deo flagitauerat: vnde & tendẽte eò illuc, apparuit illi Angelus, euaginato ense, & ipsum interimere voluit, dixitq; illi. *Perversa est via tua, mihiq; contraria.* Hoc itaq; modo, multisque alijs conuictus Deus, sed iratus, appetitibus nostris: cuius rei plurima suppetunt in S. Script. testimonia & exempla: verum non est cur ea, in te ad eò manifesta adducamus. Illud solummodo dico asseroq; rem esse periculosiorẽ quã ut sciã dicere, velle cū Deo huiusmodi vijs ac modis agere: & eum, qui secus faxit, in multos lapsurum errores & grandẽ, rebus istis ad dictum hominem, confusio-

nem

B.

Ioannis
à CruceOpera
Mystica

NVI

129

1. Reg. 28-15

1. Par. 10-13 & 14

Ps. 77-31

Nm. 22-32

*Imitatur
Daemon
diuinos
fautores, ut
fallat.*

nem, ruboremq; multoties perpeffurum, Quam meam doctrinam ille, qui hæc magnipendere voluerit: tandem experimento comprobabit. Nam præter difficultatē, quæ in non errando circa loquutiones ac visiones diuinas reperitur, ordinariē loquendo multa ex illis à Dæmone proficiſcuntur: nam communiter loquendo etiam Dæmon iſdem agendi conuerſandique modis vritur cum anima, quibus vritur Deus, proponitque illi res adeo verosimiles illis quas communicat Deus, & ſeſe velut lupus inter pecudes ouinā pelle teſtus ingerit, vt vix poſſit agnoſci. Cum enim multa proferat vera, rationique conformia, & quæ certo eueniunt: facillimè decipi poſſunt animæ & ſibi perſuadere, quod quoniā verè, & adamuſſim contingunt ea, quæ prædixerat, non poſſint illa niſi à Deo promanare: ignorant enim facillimum eſſe Dæmoni tā perſpicaci lumine naturali prædito, multa, quæ fuerunt, & futura ſunt, in ſuis cognoſcere cauſis, vnde & multa futura diuinat, cum enim Dæmon adeo viuax lumen naturale habeat, poteſt etiā ex tali cauſa, talem effectum colligere, quamuis nō ita ſemper ſuccedat, ſi quidē vniuerſa à diuinā pendent voluntate. Rem exemplo declaremus. Agnoſcit Dæmon ex diſpoſitionibus terræ & aëris ſolitque ſitu & influentijs, taliter res eſſe præparatas, & diſpoſitas, quod adueniente certo tēpore neceſſario erunt elementa diſpoſita ad inſiciēdos homines lue peſtiferā, cognoſcetque in quibus illa regionibus plus vigeat, in quibus verò minus. En peſtem, in ſua cauſa cognoſcā. Quid igitur mirum, ſi reuelando dæmon iſtam rem alicui animæ, dicendoq; illi: poſt vnum annum, vel dimidium annum graſſabitur peſtis: quid in quā mirum, ita in rei veritate euenire? atq; hæc eſt dæmonis prophetia. Ad eundē modū cognoſcere & explorare poteſt terræ motum, animaduertendo re-

conditos ſinus terræ repleri ventis: prædicereque: Tali tēpore terra motib. quatietur: inſolitit: quæ tamē eſt notitia naturalis. Poſſunt præterea euentus particulares diuinā prouidentiam concernentes, aliqua coniecti ratione, quæ prouidētia iuſtiſſimè circa bona vel mala filiorum hominū ſeſe prodit. Agnoſci etenim poteſt via ordinaria talem vel talem perſonam, talem vel talem ciuitatem, vel aliam rem quampiam, ad talem vel talem peruenire neceſſitatē, vel ad tale vel tale punctū, quod Deus ſecundum ſuā iuſtiſſiā debeat ad eſſe, & accurrere ſecundum cauſæ exigentiā ac iuxta eius meritū, vel præmium, vel poenā inſligere, diciq; tunc poterit: Tali vel tali tēpore conſequeris à Deo hoc vel illud, vel faciet Deus huiusmodi rē, vel eueniet hoc, &c. Rem hæc indicauit S. Iudith Holoferni: quando vt perſuaderet illi filios Iſrael certō fore euertendos, prius recēſſit, plurimas eorum miſerias & peccata quæ committebant, & mox intulit. Ergo quoniā hæc faciunt, certum eſt quod in perditionē dabuntur. Quod nihil eſt aliud, quam cognoſcere poenam in cauſa. Perinde ſiquidē hoc eſt, ac dicere. Huiusmodi ſtagitia, talia à Deo, qui iuſtiſſimus eſt, promerentur ſupplicia. Et quemadmodum diuina ait Sapientia. *Sap. 11. 12.* Per qua peccat quis, per hæc & torquetur. Poteſt autem Dæmon non ſolum iſto diſcurſu hæc explorata habere, ſed etiam multiplici, qua pollet experientia, cum Deum viderit multa his ſimilia facientem, poteſtq; hæc prædicere, & aliquando rem vti eſt attingere, S. quoque Tobias, ex cognoſcitione cauſæ perſpectam habuit ciuitatis Ninuæ vindictam, vnde & ſuum filium præmonuit dicens: *Nunc ergo filij audite me, & nolite manere hic, ſed quacunq; die ſepelierit Matrem veſtram, ex eo dirigite grefſus veſtros, vt exeatis hinc. Video enim quod iniquitas eius ſuis finem dabit: ac ſi dixiſſet. Ego perſpicē animad-*

animaduerto, suam ipsius malitiam, punitionis eius causam futuram, eamque omnino destruendam. Quæ poterat etiam Dæmon sanctusque Tobias non solum ex Ciuitatis depravatione conijcere; verum etiam ex experientia quam habebant; animaduertendo Deum ob mundi scelera homines diluuij aquis deleuisse, Sodomitas etiam, qui cælesti igne interierant; quamuis etiam nequaquam negandum sit Tobias, diuino hæc spiritu cognouisse. Potest etiam agnoscere Dæmon, Petrum verbi gratia, non posse secundum naturæ cursum nisi tot annos vitam producere & hoc ipsum prædicere: atque eodem ritu multa multis modis varicinari, qui quoniã intricatissimi sunt & subtilissimi, enumerari non possunt. A quibus omnibus non potest immunis effici anima, nisi ab vniuersis reuelationibus, visionibus & loquutionibus abhorrendo, easque deuotando.

Quamobrem iustissimè irascitur illis Deus qui eas admittunt: scit enim temerarium esse, velle tanto se periculo obijcere; magnamque hac in re latere præsumptionem, curiositatem, superbiam ramum, radicem & fundamentum vanæ gloriæ, diuinarum rerum contemptum; multaque præterea alia mala, in quæ plures incurrerunt, qui tantopere Deum, ad iracundiam prouocarunt. vt consulto permiserit illos Deus aberrare, decipi, ac Spiritum eorum obtenebrari, & à rectè ordinatâ vitâ desistere, locum illorum phantasij, & vanitatibus, præbendo: sicut ait Isaias. *Dominus miscuit in medio eius spiritum versiginis.* Quod clarè loquendo nihil aliud significat, quàm Spiritum contrariis modo res intelligendi. Quæ verba ad nostrum propositum loquitur Isaias, loquitur etenim de illis, qui res futuras supernaturali viâ inuestigare sata-

gebant. Proptereaque ait, quod Dominus miscuit in medio eorum spiritum, contrario modo res intelligendi; non quod positiuè & re ipsa voluerit illis Deus dare spiritum erroris; sed quia illi ea perscrutari aggressi sunt, quæ naturaliter assequi nequiverunt. Ob eamque rem indignatus permisit illos aberrare, non communicando illis lumen suum ad ea pernoscenda, quæ ipsos indagare volebat. Vnde etiã dicit Isaias, miscuisse ipsum Deum spiritum illum permisiuè. Atque hoc pacto Deus est in causa illius damni, causa videlicet priuatiua, quæ in auferenda luce sua ac fauore consistit, ex qua re infallibiliter sequitur deceptio. Et hoc modo præbet Deus facultatem Dæmoni, vt excæcet ac decipiat multos, eorum hoc peccatis & præsumptione promerentibus; quapropter potest hoc efficere Dæmon, & re ipsa efficit, dum huiusmodi animæ fidem illi accommodant, & spiritum bonum arbitrantur; soletque interdum res hæc eo vsque deuenire, vt licet iam manifestè illis pateat, sintque omnino persuasi spiritum illum minime bonum esse; nulla ratione possint ab hac deceptione emergere: eò quod in intimis animæ fibris insertum habeant, permittente Deo spiritum, res è conuerso intelligendi, cuiusmodi erat ille, quem Prophetis Regis Achab contigisse legimus, quando permisit Deus illos mendacij spiritu decipi, dando ad hunc effectum, facultatem Dæmoni, dicendo illi. *Decipies, & praualebis egredere & fac ita.* Tantumque apud Regem, & apud Prophetas ad eos fallendos potuit Dæmon, vt Prophetæ Micheç, qui veritatem illis, valde contrariam aliorum Prophetarum prædictionibus, prophetabat fidem dare noluerint, idque propterea, quia permisit eos Deus excæcari, eò quod proprietatis affectu illis,

M quæ

B.

Joannis
à Cruce

Opera
mystica

NVI

124

3. Reg 22.
22.

quæ cupiebant, adhererent, volendo vt sibi eueniret, & vt Deus responderet iuxta appetitus ac desideria sua, & hæc erant media, dispositionesque certissimæ ad hoc vt Deus consulto eos obæcari ac decipi permitteret. Sic enim nomine Dei prædixit Ezechiel contra illum loquendo, qui supernaturali via res secundum vanitatem & curiositatem spiritus sui cognoscere vult, dicens. Cum venerit ad Prophetam vt interroget per eum me: ego Dominus respondebo ei per me: & ponam faciem meam super hominem illum. Et Propheta cum errauerit, ego Dominus decepi Prophetam illum. Quod intelligi debet Deum ista factarum non alio modo, sed gratiam, fauoremque suum duntaxat subtrahendo, vt decipiatur: hoc enim significat. Ego Dominus respondebo ei per me, scilicet iratus: Quod nihil est aliud, quam gratia, & fauore suo hominem illum priuare vnde infallibiliter lequeretur deceptio, ob Dei derelictionem. Tunc autem accurrit Dæmon ad respondendum, secundum gustum, ac appetitum hominis illius, cui cum huiusmodi res vehementer placeant, responsa etiam, & communicationes dæmonis voluntati eius sunt conformes, hocque modo se plurimum decipi patitur.

Videmur aliquo modo à proposita in scriptis huius inscriptione tractatione deuiasse, promiseramus enim demonstrare, qua ratione licet Deus postulatis respondeat, interdum tamen irascatur. Verum si ea, quæ dicta sunt rectè considerentur, omnia huc tendunt, & nostram propositionem confirmant: ex omnibus siquidem constat, non esse Deo gratum, vt huiusmodi visiones requirantur, cum præbeat locum, vt tot modis homines decipiantur.

(..)

CAPVT XXII.

In quo dubium quoddam examinatur, cur modo in lege noua non sit permissum, aliquid à Deo supernaturali via suscipiari, quemadmodum in antiquo fœdere licitum erat: Est hæc tractatio aliquatenus iucunda, ad Sanctæ fidei nostræ arcana intelligenda. Probatur institutum S. Pauli testimonio, quod ad rem hanc dilucidatur.

DVm propositio nobis operi insudamus, emergunt nobis dubia noua, vnde nec ita accelerare possumus, sicuti cuperemus. Quemadmodum enim ipsi dubia hæc mouemus, sic ea dissoluenda teneamus, vt propositæ doctrinæ veritas semper maneat perspicua, roborque illatam. Id tamen huiusmodi dubia commodi adferunt, quod licet nos tantillum remorentur, ampliori tamen doctrinæ, ac instituti nostri perspicuitati inferuiunt, & huiusmodi erit præbens dubium.

Capite præcedenti docuimus minime voluntatis esse diuinæ, vt anima supernaturali viâ notitias distinctas visionum, locutionum, &c. ambient ac desiderent. Ex alia vero parte exploratum est, huiusmodi cum Deo agendi modum sub antiquo fœdere in vfu fuisse ac licuisse, neque solum fuisse permissum, verum etiam ab ipso Deo præceptum, ita vt si aliquando non vterentur isto modo, Deus illos acriter argueret, sicuti videre est in Isaiâ vbi reprehendit Deus filios Israel eò quod non consulto prius illo descendere in Ægyptum cogitabant. *Qui ambulatis vt descendatis in Ægyptum, & os meum non interrogastis.* In Iosue quoque libro legimus, quod cum ijdem filij Israel à Gabaonitis decepti fuissent; rei huius-

Ezech. 14.
9.

Sub antiquo fœdere, non fuisse licitum erat supernaturali viâ consulere DEVM, sed etiam ab eo id fuisse præceptum. Isai. 40. 2. Ios. 9. 14.